

16. Denique, juxta prædictam Pontificis declarationem, intelligendum censeo antiquum canonem Eusebii Papæ, in c. *Desponsatum*, 27, q. 2: *Desponsatam* (inquit) *puellam non licet parentibus alii viro tradere, licet tamen illi monasterium sibi eligere*. Quem textum de desponsatione per verba de præsentibus Doctores intelligunt cum glossa ibi; glossa etiam et Doctores, in c. 2, de *Convers. conjug.* Imo Alexander III, in eoc. 2, videtur usurpasse phrasim locutionis ex Eusebio, et illius mentem explicasse, dum ait, *post consensum legitimum de præsentibus licitum esse alteri, altero repugnante, eligere monasterium*. Idem ergo in utroque loco significat *eligere monasterium*. Ostensum est autem per illa verba intellexisse Alexandrum electionem monasterii ad profectum in illa per vota solemnia; idem ergo intellexit Eusebius, qui fere ante 1000 annos præcessit. Eodem modo intellexit (ut existimo) textum illum Justinianus imperator, collatione 9, tit. de Sanctissimis Episcopis, c. 39. Denique in Concilio Trident., sess. 24, can. 6, tacite ita explicat hæc jura, dum ita definit: *Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum, per solemnem religionis professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit*. Ex quibus omnibus morale concluditur argumentum, apud me efficacissimum, nam omnia jura, quæ de hoc effectu loquuntur, solum illum tribuunt professioni solemnī, vel expresse per hæc verba, vel per æquivalentia, distinguendo interdum talem professionem a voto simplici, etiamsi adjunctam habeat solemnitatem accidentalem, vel aliam traditionem; ergo omnino dicendum est hanc solutionem matrimonii rati, quantum est ex communi jure, non fieri nisi per votum solemnē, quale describitur in c. unico, de *Voto*, in 6, scilicet, quod efficax etiam sit ad matrimonium post contractum dirimendum; hoc enim est quod in jure communi distingui solet a voto simplici.

17. Ratione potest etiam hoc suaderi, quia, ut supra in priori suppositione dicebam, difficilius solvitur contractum quam impediatur contrahendum, ut omnia jura clamant, c. *Quemadmodum*, de *Jurejurando*, cum similibus, et est per se satis notum; et ideo, ut in eodem textu dicitur, multa impediunt contrahendum matrimonium, quæ si post jam contractum superveniant, illud non dirimunt; nullum vero est impedimentum quod matrimonium jam contractum dirimere possit, quin multo magis possit impedire et irritare con-

trahendum; ergo nullum est votum castitatis, cujuscumque conditionis sit, quod vim habeat dissolvendi matrimonium ratum, nisi etiam vim habeat inhabilitando personam ad matrimonium contrahendum. Et sane, ut modo non disputem, an hoc possit fieri per ecclesiasticam legem de absoluta Ecclesiæ seu Pontificis potestate, certum videtur, jure communi non esse factum, neque esse consentaneum ut fiat; quia posset uxor, verbi gratia, separari a proprio marito titulo religionis, et deinde nubere alteri propria auctoritate, et sine alia dispensatione, quod videtur absurdum in materia morali, maxime quod id constituatur universali lege, et non ex aliqua speciali causa; quod adjungo propter argumentum quod fieri solet, juxta sententiam, quæ asserit posse Pontificem dispensare in voto continentie solemnī; nam tunc etiam fieri potest ut, qui prius cum una sit dispensatus per matrimonium ratum, quod postea fuit solutum per votum solemnē religionis, postea per dispensationem fiat habilis ad ducendam aliam, et quod de facto contrahat; hoc enim non est inconveniens in casu particulari, in quo necesse est ut gravissima causa intercedat. Constituere autem hoc tanquam regulam generalem absque alia causa urgente, non videtur rationale. Quod tandem confirmatur ac declaratur ex illa metaphora, per quam Doctores communiter declarant, quare professio religionis dissolvat matrimonium ratum, scilicet, quia professio est quædam mors civilis, per quam religiosus moritur mundo; per mortem autem matrimonium solvitur. At certe per mortem non fit homo minus inhabilis ad matrimonium contrahendum, quam ad perseverandum in jam contracto; quare ergo statueret Ecclesia, vel reputaret aliquem esse mortuum ad perseverandum in matrimonio jam contracto, quem adhuc vivum et habilem relinqueret ad matrimonium contrahendum?

18. *Ex jure divino positivo nullum votum simplex castitatis dissolvit matrimonium ratum*. — Quarto, suppono ex divino jure positivo nullum votum simplex castitatis dissolvere matrimonium ratum, etiamsi habeat adjunctam quæcumque traditionem, vel quasi donationem sui factam ex sola voluntate votantis, vel Deo ipsi, vel alteri vice Dei, ad ipsius obsequium. Hoc a fortiori sentiunt omnes, qui dicunt, etiam votum solemnē non habere hanc vim nisi ex statuto Ecclesiæ, quos jam lib. 2 late allegavimus, et latissime

refert Henriquez, lib. 41 de Matrimonio, c. 8, n. 6, lit. I; et Sancius, lib. 7 de Matrim., disp. 21 et 26. Et infra agentes de voto solemnī castitatis, quantum oportuerit, eos referemus. Ex his vero, qui illud attribuunt juri divino respectu voti solemnī, nullum invenio qui hoc extendat ad votum simplex, loquendo proprie de divino jure positivo. Ut ergo hoc declarem et probemus, adverto duobus modis intelligi posse hunc effectum manare a jure divino. Primo, quoad potestatem, scilicet, quia Christus Dominus dedit Ecclesiæ potestatem instituendi aliquem statum perfectionis, in quo, seu per quem matrimonium ratum dissolveretur. Secundo, quoad actum ipsum, scilicet, quia ipsum divinum jus immediate statuit, ut per tale votum simplex castitatis matrimonium ratum dissolveretur absque alia Ecclesiæ determinatione. Hic posterior modus insinuat quidem a Paludano, sed revera probabilis non est. Primo quidem propter rationem proximam factam in puncto præcedenti, et propter aliam similem positam in secundo puncto, quia nudum simplex votum ad hoc non sufficit, ut demonstratum est in principio capituli; ergo debet illi aliquid adjungi; quid autem hoc sit, non est determinatum jure divino, nullum enim de hoc ostendi potest, neque aliquis prudenter potest, vel cum aliquo probabili fundamento, hoc determinare.

19. Confirmatur ac declaratur; nam, si tale extat jus divinum, unde constat in casu d. c. *Ex parte*, 2, de *Convers. conjug.*, votum illius viduæ cum solemnī veli susceptione non fuisse sufficiens ex hoc divino jure ad dissolvendum matrimonium? Item unde constat votum illud, quod emittunt feminæ quas juristæ *Mantelatas* vocant, quamvis habeant adjunctum specialem votandi modum ad perfectionem conferentem, non sufficere ex hoc jure divino ad dissolvendum matrimonium, ut est communis sententia, de qua videri potest Pannorm., in d. c. *Ex parte*, n. 6? Videntur autem esse hujusmodi illæ sorores, quæ dicuntur tertii ordinis, ut sumitur ex glossa, in Clem. 4, de *Religiosis domib.*, verb. *Obedientiam*, et ex glossa, juncto textu in c. *Cum eo*, de *Sentent. excomm.*, verbo *Tertio*. Præterea unde constat sacerdotium adjunctum voto castitatis non comprehendi sub illo divino jure? Dices constare ex dicta Extravag. Joannis XXII; sed hoc ipsum est quod quæro, unde potuisset hoc constare Pontifici, si tale esset divinum jus; et inde colligimus non esse,

cum recte potuerit hoc definire, eo ipso quod Ecclesia non adjunxit illi statui talem effectum. Denique status etiam episcopalis, licet sit præcipuus status perfectionis, et adjungatur voto castitatis, non habet ex jure divino hunc effectum, quia de facto illum non habet etiam cum voto solemnī ordinis sacri, juxta veram et receptam doctrinam, quam infra trademus; ergo vel de nullo alio actu potest cum probabilitate dici, quod immediate ex jure divino tribuat voto simplici, cui adjungitur, vim solvendi matrimonium ratum. Quod ex alio membro evidentius fiet.

20. *In Ecclesia est potestas supernaturalis data a Christo Domino, ad instituendum statum in quo per aliquod votum castitatis matrimonium ratum dissolvatur*. — Circa prius ergo membrum aliquid certum est, et aliquid ambiguum. Certum quidem est esse in Ecclesia potestatem ad instituendum vel determinandum statum in quo matrimonium ratum per aliquod votum castitatis dissolvatur; nam certum de fide est ita factum esse, ut ex dictis constat. Certum item est ad hoc fuisse necessariam potestatem supernaturalem, præsertim in lege gratiæ, in qua matrimonium ratum est verum sacramentum. Certum est ergo hoc factum esse per potestatem a Christo concessam, atque adeo ex divino jure manare. Duobus autem modis intelligi potest hoc fieri vel determinari per hanc potestatem. Primo, immediate adjungendo hunc effectum tali actui, seu statui. Secundo, solum mediate, et quasi in radice, scilicet, acceptando solum hunc actum ut sufficientem ad constituendum statum religionis, et inde statim ex divino jure sequatur, quod per talem statum dissolvatur matrimonium ratum; ita ut jure divino statutum sit per statum religionis dissolvi matrimonium ratum; relictum autem sit determinationi Ecclesiæ, ut statuat vel determinet aliquem vivendi modum pro statu religionis. Atque hoc posteriori modo videntur explicare hoc divinum jus Scotus, in 4, d. 31; D. Thomas, Rich., Bonav. et alii, d. 27. Si tamen attente inspiciantur ipsi, loquuntur de statu religionis, prout suo tempore tantum erat in usu, et intelligunt illum statum, in quo ita aliquis se tradit religioni, ut fiat inhabilis ad matrimonium subsequens. In quo sensu nobis non contradicunt, etiamsi id, quod asserunt, admittamus, quia jam illud votum non est simplex, de quo hic agimus, sed solemnē; præterquam quod illa etiam sententia nobis non

placet, nam potuisset Ecclesia instituere vel approbare statum religionis, in quo votum etiam solemne castitatis fieret quoad dirimendum matrimonium post contractum, qui tamen non esset sufficiens ad dirimendum matrimonium ratum; quia, sicut in sacro ordine hos effectus separavit, ita potuit eos in statu religionis sejungere; nulla enim ostendi potest repugnantia specialis, vel ex sola rei natura, ut patet ex dictis in secundo puncto, vel ex speciali jure positivo, quo specialiter præceptum sit ut illa duo necessario sint connexa in statu religionis; ubi enim est hoc divinum jus? vel ex qua Scriptura aut traditione habetur? Sed de hoc plura infra tractando de votis Societatis. Multo autem certius est non esse factam talem connexionem, ut sic dicam, hujus effectus cum statu religionis in communi immediate ex jure divino. Nam status religionis, ut nunc tanquam certum suppono, abstrahit ab illo effectu inhabilitandi personam ad subsequens matrimonium, id est, potest esse sine illo, imo et de facto ita contigit; nulla autem ratio vel auctoritas suadet magis esse connexum ex divino jure cum statu religionis priorem effectum dissolvendi matrimonium ratum, quam posteriorem inhabilitandi personam ad matrimonium subsequens, quod etiam prædicti Theologi pro comperto habent. Item, quia alias etiam dicere quis posset hunc effectum esse jure divino immediate connexum cum statu eremitæ, qui non vovet obedientiam nec paupertatem, ut significabat Paludanus, cum tamen constet illum non esse statum religionis; consequens autem est plane falsum, et contra communem sententiam, ut videre licet in glossa, in d. c. *Ex parte*, et ibi Panor., n. 18. Et similiter inferri possunt alia incommoda superius insinuata.

21. *Hic effectus dissolvendi matrimonium ratum quomodo manet a jure divino, et ab Ecclesia tribuatur.* — Relinquitur ergo, ut hic effectus solum manet ex jure divino quoad potestatem tribuendi illum alicui statui perfectionis, proxime autem non tribui nisi per Ecclesiam immediate statuentem, et volentem ut talis status effectum habeat. Hoc recte concluditur ex dictis, a sufficienti partium enumeratione, quia non superest alius modus, quo possit talis effectus ex jure divino manare. Inde tamen consequenter concluditur, talem institutionem simpliciter et absolute non esse de jure divino, sed humano, quia omnia, quæ sunt de jure Ecclesiastico,

manant a jure divino quoad potestatem, per quam instituuntur vel præcipiuntur; simpliciter autem sunt de jure humano, quia res simpliciter est talis secundum esse quod in se habet, non secundum esse suæ causæ; licet ergo potestas sit ex jure divino, nihilominus actus in seipso non est ex jure divino, sed humano. Sicut etiam in naturalibus, licet potestas, verbi gratia, intelligendi sit immediate a Deo, actus est immediate ab ipso homine; ita ergo in præsentī hæc institutio humana est, licet procedat a potestate divinitus concessa. Unde etiam variationem seu mutationem recipere potest. Posset enim Pontifex statuere, ut aliqua sit religio, in qua per ingressum, seu vinculum ejus non dissolvatur matrimonium ratum, imo et aliquando jam jam fecisse infra ostendemus. Posset etiam ordinare, ut per professionem alicujus religionis, per quam nunc dissolvitur matrimonium ratum, in posterum non dissolvatur. Ut, verbi gratia, de professione militum S. Joannis, dubitatum ab aliquibus est an dissolvat matrimonium ratum; juxta communem et veram sententiam verius est nunc dissolvere; posset tamen sine dubio Pontifex statuere ut in posterum non dissolveret, relinquendo castitatis votum integrum quoad reliqua omnia, etiam quoad inhabilitandam personam ad subsequens matrimonium; nulla enim in hoc ostendi potest repugnantia, nec deesse posset causa cur id fieret, quandoquidem multi existimant jam ita de facto esse. Dices: ergo etiam posset Pontifex de omnibus religionibus idem statuere. Respondet, si de omnibus divisive, seu de singulis sit sermo, illud non esse inconveniens; si autem de omnibus collective, seu de toto statu religioso loquamur, esset gravissimus error seu abusus potestatis, si Pontifex id faceret; et ideo, quamvis demus absolutam potestatem non deesse, non permetteret Deus Pontificem ita abuti sua potestate in destructionem et commune nocumentum Ecclesiæ. Sicut etiam posset Pontifex de absoluta potentia omnia præcepta positiva tollere, et in singulis posset forte illa potentia in actum reduci, tamen omnibus absolute non permittet Deus, quia esset intolerabilis error.

22. Addo præterea non esse inconveniens admittere, teneri Summum Pontificem jure divino ad iā statuendum et disponendum gradus et status Ecclesiæ, ut in ea sit aliquis perfectionis status, ad quem liceat

transire ex matrimonio rato, libertate relicta alteri conjugi, atque adeo soluto matrimonio. Quamvis enim de hoc præcepto nihil scriptum sit, ut inde possit evidenter probari, est tamen conformis ecclesiasticæ traditioni supra tactæ in fundamento prioris sententiæ, et in ejus solutione amplius declarabitur. Imo probabiliter dici potest, supposita potestate data Petro, et fine illius, et necessitate Ecclesiæ, ex natura rei sequi hanc obligationem. Nam tenetur Christi Vicarius uti potestate sibi concessa, prout expedit ad bonum Ecclesiæ, non tantum in his quæ sunt simpliciter necessaria ad salutem, sed etiam in his quæ generaliter pertinent ad perfectionem eorum, qui eam intendere et profiteri voluerint. Ob hanc enim causam non posset nunc Pontifex sine gravi culpa privare Ecclesiam hoc bono et utili medio tendendi ad perfectionem; ergo eadem ratione, verisimile est etiam a principio, vel Apostolos, vel eorum successores, quicumque illi fuerint, hoc ordinasse ex necessaria obligatione sui muneris et pastoralis curæ.

23. Hinc autem adhuc non sequitur institutionem hanc esse proprie et simpliciter divini juris, sed solum ab illo manare mediate cum quadam necessitate; immediate vero semper est ab Ecclesia. Sicut etiam est verisimile fuisse obligatos Summos Pontifices ex divino jure, vel ex vi sui muneris ad determinandum tempus obligationis confitendi vel communicandi, et nihilominus talia præcepta determinantia tempus ecclesiastica sunt, non divina. Denique, ut non fiat vis in modo loquendi, satis est in particulari non habere hunc effectum votum aliquod vel professionem alicujus status, nisi ita fuerit ab Ecclesia determinatum; ostensum autem est Ecclesiam nunquam determinasse ut votum non solemne, id est, non inhabilitans personam ad matrimonium subsequens, sufficiat in aliquo statu dirimere matrimonium ratum prius contractum; ergo nulla probabilitate affirmari potest ipso jure divino esse hoc immediate concessum alicui voto simplici, in quocumque statu fiat.

24. Ex his ergo satis probata est assertio posita; nam votum simplex non habet prædictum effectum per se ac solitarie sumptum, quatenus promissio est; conjunctum vero alicui statui etiam non habet illum ex sola rei natura, neque etiam ex constitutione ecclesiastica, neque etiam ex jure divino positivo, quæ omnia ostensa sunt; nulla ergo via

seu causa relinquitur unde illum habere possit. Sed dicunt habere ex antiqua traditione ab initio Ecclesiæ. At enim omnis traditio ecclesiastica, cujus initium ignoratur, aut jus divinum ostendit, aut saltem Apostolicum; sicut ergo verum est nullum esse tale jus divinum, aut ecclesiasticum, ita etiam falsum est dari aliquam traditionem in Ecclesia, quæ ostendat solum votum simplex castitatis in aliquo vivendi modo, vel nunc, vel aliquando matrimonium ratum dissolvere; quod enim tempore Alexandri III, Innocentii III, Joannis XXII, et aliorum, qui de hac materia expressius locuti sunt, talis consuetudo non fuerit in Ecclesia, sed potius quod tantum per solemne votum matrimonium dissolveretur, manifestum est ex eorum decretis, et ex omnium interpretum dispositione et sententia; post illa vero tempora, jus illud a nullo Summo Pontifice amplificatum est: ergo etiam hodie non possumus cum fundamento hunc effectum attribuere alteri voto, et eodem fere modo concludere possumus, etiam ante tempora illorum Pontificum non fuisse in Ecclesia jus aliud, neque aliam consuetudinem, quia illi Pontifices non condiderunt novum jus, vel limitarunt antiqua; sed sicut illud in Ecclesia invenerunt, ita servari mandarunt, ut ex eorum verbis, et præsertim Innocentii, constat; ergo sine fundamento dicitur aliud posse constare ex ecclesiastica traditione.

25. Fundamentum ergo prioris sententiæ partim deficit in exemplis quæ adducit, partim in modo quo explicat veterem traditionem et consuetudinem, et ideo de cæteris in particulari dicendum est. Major ergo propositio, de voto simplici intellecta, falsa est. Ad primum autem exemplum, de Joanne Evangelista vocato ex nuptiis Cana Galilææ, scio vulgarem esse sententiam, nullo tamen fundamento nititur. Nam, licet soleat tribui D. Hieronymo, in illo tamen non invenitur. Refertur enim in quadam præfatione ad Evangelium Joannis, quam inter ejus opera diligentius collecta ego non invenio. Barradas vero, tom. 2 in Concord. Evang., lib. 3, c. 4, diligenter observavit hunc prologum, qui Hieronymo tribuitur, haberi sine auctoris nomine, et in Bibliis Complutensibus, et in Regiis, sic præfigi Joannis Evangelio in operibus Bedæ. Ex cujus scriptis ab aliquo fuisse concinnatum existimat Cardin. Toletus, Joan. II, annot. 13. Maldonatus autem, in initio Evangelii Joannis, refert Hieronymum, lib. 4 Contra Jovinian., dicentem Joannem simul fuisse

maritum et virginem, quod non parum favoret dictæ sententiæ. Ego vero verba Hieronymi aliter intelligo, illa enim sunt: *Petrus Apostolus est, Joannes Apostolus, maritus, et virgo; sed Petrus Apostolus tantum, Joannes Apostolus, Evangelista et Propheta.* Quorum verborum planus sensus est, utrumque fuisse Apostolum, sed Petrum fuisse maritum, Joannem autem virginem, Petrum Apostolum tantum, Joannem Apostolum, Evangelistam et Prophetam. Qui sensus ex ipsa phrasi locutionis et partitionis satis manifestus videtur; præterquam quod, juxta communem phrasim, præsertim Hieronymi, sponsus non appellatur maritus, nisi ad usum conjugii pervenerit, nam propterea alibi negat Josephum fuisse maritum, et præterea satis alienum hoc erat ab scopo Hieronymi in illo loco; proposuit enim probare Joannem tunc fuisse puerum, cum quo non recte consonat illum vocare maritum.

26. Illa ergo sententia nullum habet fundamentum in Hieronymo, nec etiam in Augustino; nam, licet in præfatione ejus ad expositionem Joannis, in fine, habeantur hæc verba: *Iste est Joannes, quem Dominus de fluctu nuptiarum tempestate vocavit,* tamen certum est illam præfationem non esse Augustini, sed incerti auctoris. Videntur autem desumpta illa verba ex Beda, in præfatione ad Joannem, dicente de Joanne: *Quem de nuptiis, volentem nubere, vocavit Deus.* Ubi non explicat vocasse de nuptiis Cana, possetque exponi de nuptiis, id est, ab statu nuptiali, maxime cum non dicat nuptum vocasse, sed *volentem nubere*, quod dici potuit propter mores illius temporis, in quo omnes nuptiis vacabant. Et eadem fere verba usurpavit D. Thom. 2. 2, q. 186, art. 4, ad 1, dicens: *Joannem autem volentem nubere a nuptiis revocavit.* Rupertus autem, lib. 2 in Joannem, circa finem, sic ait: *Joannem Evangelistam, relictis nuptiis (ipsius enim istas fuisse nuptias opinio fere omnium est), ipsum Dominum sequi cepisse arbitramur*¹. Sed profecto quod antea jam cepisset illum sequi, ex eo constat, quod jam a Christo vocatus fuerat, ut ex Matth. 4, et Marc. 1 patet. Verisimilius ergo est non ut sponsum, sed ut discipulum nuptiis adfuisse; nam, ut ipse refert, ad illas vocatus fuit Christus, et discipuli ejus; unus autem ex ipsis discipulis ipse fuit. Et sane

¹ Vide Gutier., lib. 1 Quæst. Canon. c. 17, num. 27.

Augustinus, tract. ult. in Joannem, absolute negat Joannem nuptias celebrasse. Non est ergo multum probabile fundamentum illius argumenti. Et præterea, illo concessio, collectio æque incerta est, tum quia non constat dissolutum esse illud matrimonium quoad vinculum; nam dicere quis posset Christum, vocando Joannem, sponsæ etiam castitatem inspirasse, ut matrimonium nunquam contraheret; habetque hoc probabilem congruentiam, quia alias scandalum generaret illi populo, si sponsus invitam sponsum reliquisset, et deinceps illa alium maritum assumeret; utrumque autem videri poterat contra legem naturæ, quando lex gratiæ ejusque excellentia nondum introducta erat. Denique, licet totum admittamus, nihil inde probatur, quia forte Christus tunc potestate excellentiæ non ordinaria utebatur, et quia verisimile est Joannem non tunc statim votum castitatis emisisse, sed postea, quando perfecte et inseparabiliter secutus est Christum.

27. *Conversa ad fidem post matrimonium consummatum potest relinquere maritum, et alium assumere.*—Ad secundum exemplum, concedo Theclam fuisse a Paulo vocatam, et ab sponso separatam; temerarium enim esset negare historiam tantorum Patrum auctoritate firmatam. Unde autem constat Paulum, separando Theclam, et illam consecrando virginem, ut Epiphanius ait, non ita acceptasse votum ejus auctoritate Apostolica, ut illam inhabilem constitueret ad matrimonium contrahendum? certe hoc per se verisimilius est, et contrarium nulla auctoritate vel conjectura ostenditur. Accedit quod Thecla infidelem habebat sponsum, verisimileque esse, non potuisse cum illa cohabitare sine injuria Creatoris, cum Ambrosius referat furore sponsi postea fuisse damnatam. Hoc ergo titulo potuit etiam a Paulo separari. Nam, cum liceat feminæ conversæ ad fidem, etiam post matrimonium consummatum, alium maritum fidelem sumere, si cum infideli manere non possit sine injuria Creatoris, multo magis licebit separari ab hujusmodi sponso infideli ante matrimonium consummatum, propter servandam virginitatem. Unde in eo casu ego facile concederem divortium illud fieri potuisse per solum simplex votum castitatis. Neque inde potest sumi argumentum ad rem de qua agimus, tum propter rationem dictam; tum etiam quia illud vinculum non erat sacramentum, sed merus contractus humanus, suo quidem modo indissolubilis, multo

verò minus quam sit matrimonium inter fideles baptizatos, de quo nos disputamus.

28. Tertium exemplum, de Juliano et Basilissa, immerito ad præsentem causam affertur. Primo, quia Julianus non reliquit sponsam invitam, sed prius a Deo illi impetravit castitatis propositum, et ita ex mutuo consensu ab omni copula abstinuerunt. Secundo, quia nullum votum ab eis factum expresse legimus, sed solum mutuum consensum et beneplacitum servandi castitatem, post quod ambo orarunt: *Confirma hoc, Domine, quod operatus es in nobis.* Vel certe, ut concedamus emisisse votum illud, in principio non fuit nisi pure et omnino simplex, absque aliquo alio actu, quo vinculum matrimonii dissolvi posset, quamdiu ipsi cœlibatum suum occultantes dabant operam ut quod faciebant, tantum a Christo Domino et ejus Angelis cognosceretur. Postea tamen verum est eos separatim religiosam vitam instituisse, et Julianum, multorum monachorum patrem, Basilissam vero multarum feminarum castitatem voventium duce fuisse, et in eo statu usque ad mortem perseverasse. Non potest autem ex tota illa historia sufficienter colligi matrimonium illud fuisse inter eos solutum quoad vinculum, nam, etiamsi matrimonium consummassent, potuissent illo modo religionem profiteri, maxime cum ibi legatur, habuisse inter se mutuam familiaritatem, et providentiam vel subordinationem. Denique, ut concedamus vinculum etiam illius matrimonii fuisse solutum, unde constat illos veram professionem et solemne votum non emisisse? nam ex solo illo generali principio, quod votum solemne non sit tam antiquum, id non potest colligi, ut infra ostendam.

29. De Ammonio, qui quarto loco in exemplum afferebatur, Athanasius, in Vita Anton., solum refert illum fuisse nonachum, qui Nitriæ morabatur, ubi perseveranter in sanctitate a pueritia usque ad senectutem vixerat; de desponsatione autem ejus et separatione ab sponsa nihil meminit. Socrat. autem, lib. 4 Hist., c. 18, illius mentionem facit, ita tamen ut, quod de Juliano diximus, de illo etiam dicere videatur. Dicit enim invitum ad nuptias fuisse inductum, sponsæ autem persuasisse ut perpetuam castitatem servaret, atque, de ea re quasi foedere inter se pacto, ambo simul in montem Nitriæ discessisse, ibique in eodem domicilio multo tempore cohabitasse sine ulla castitatis violatione; tandem vero separasse cohabitationem, et religiosam

vitam utrumque per se instituisse; ex qua narratione constat eandem esse de hoc, quam de superiori exemplo, rationem.

30. Quinto loco adjungebatur Macarius, cujus historiam Hieronymus nullibi refert, neque pertinet ad duos illos, Ægyptium et Alexandrinum, quos Ecclesia ut sanctos veneratur¹, sed ad quemdem alium, qui Romanus esse dicitur in vita ejus, quæ in Vitis Patrum, 1 p., refertur: non habet tamen auctoritatem, sed inter apocryphos computatur, et ideo nullum ex illa Theologicum argumentum sumi potest. Admissa autem illa historia, idem de Macario quod de Alexio dicendum est.

31. Sexto igitur loco annumeratur Alexius, cujus historia certa est, eam enim Ecclesia amplectitur ac celebrat. Illa vero non potest in exemplum afferri, quia in ea maxime locum habet quod Innocentius III, in d. c. *Ex parte*, dixit, Sanctos aliquos ex revelatione divina, quæ superat omnem legem, sponsas suas post ratum matrimonium intactas et invitas reliquisse. Addo etiam, ex illa historia non constare B. Alexium votum aliquod emisisse, et ex ea potius colligo per illius discessum et illius absentiam matrimonium illud dissolutum non fuisse, quia, ut Metaphrastes refert, Alexius discessurus annulum suum et caput baltei in velo purpureo involutum sponsæ tradidit, dicens: *Accipe hæc, et serva, et Deus erit inter me et te, donec illi placebit,* quasi admonens illam ne alteri nuberet, quod ipsa servavit, dicens ad socrum: *A te non discedam, et turturem imitabor, et forti animo seram, et expectabo, dum audiam, quid viro meo, qui præclaram vivendi rationem elegit, acciderit.* Ac tandem post mortem ejus sic conqueritur sponsa: *Tot annos propter te vixi solitaria, et hodie vidua relinquer.* Hinc ergo argumentum potius in contrarium sumi potest.

32. De ultimo vero exemplo adducto ex Gregorio, lib. 3 Dialog., c. 14, dixi parum ad præsentem causam referre, tum quia Gregorius non dicit Gregoriam nuptam fuisse, sed constitutis jam nuptiis in Ecclesiam fugisse, quæ verba in rigore non significant factis nuptiis, sed præparatis; infra vero dixit: *Quia sponsum fugit in terra, habere sponsum meruit in celo.* Quod etiam optime potest intelligi de fuga ante matrimonium contractum, ne per illud sponsum haberet in terra. Tum

¹ Vide Baron., in Martyr., 2 janu.; et Sur., in hist. quam ex Palladio eodem die refert.